

**Натисніть тут, щоб
купити книгу на сайті
або замовляйте за телефоном:
(0352) 51-97-97, (067) 350-18-70,
(066) 727-17-62**

Я досліджую світ Дивокрай

Свійські та дикі тварини

1–4 класи

У двох частинах

Частина 1

ТЕРНОПІЛЬ
НАВЧАЛЬНА КНИГА — БОГДАН

УДК 82-1:082.1
ББК 83.8-5я71
Я11

Я досліджую світ. Дивокрай. Свійські та дикі тварини :
Я11 1–4 кл. : у 2-х ч. Ч. 1. : / упоряд. І.П. Січовик. — Тернопіль :
Навчальна книга — Богдан, 2019. — 224 с.

2005000012921

Любов до рідного краю починається зі всього, що оточує нас у дитинстві: від материнської колискової до синього неба, під яким милує око дивовижний світ природи.

У читанці «Дивокрай» зібрано художні твори про свійських і диких тварин. Вірші, загадки, прислів'я та приказки, скоромовки, усмішки, народні казки та легенди, а також оповідання українських класиків і сучасних письменників нагадують про те, що ми в цьому світі не одні, поряд з нами — брати наші менші.

Відповідає Державному стандарту початкової освіти та типовим освітнім програмам.

Книжка розрахована на широке коло читачів. Її з успіхом використають вихователі дошкільних навчальних закладів й учителі початкових класів у навчальному процесі, а також батьки для читання у родинному колі.

УДК 82-1:082.1
ББК 83.8-5я71

*Охороняється законом про авторське право.
Жодна частина цього видання не може бути відтворена
в будь-якому вигляді без дозволу видавництва.*

ПЕРЕДМОВА

З давніх-давен, відколи людина відчула себе володарем природи, поряд із нею завжди жили тварини, переважно звірі та птахи. Одних люди розводили заради їжі, а також шкур, шерсті й пуху для одягу; інших використовували як помічників у роботі та на полюванні, а третіх приручали за красу, мелодійний щебет або дружелюбний характер. Від такого сусідства свійські тварини теж отримували вигоди: дбайливе ставлення, корм, захист від хижаків, хвороб і негоди.

Французький письменник Антуан де Сент-Екзюпері, автор повісті про знаменитого маленького принца, надзвичайно влучно висловився про наші взаємини з тваринами: «Ми відповідаємо за тих, кого приручили».

Сучасна статистика свідчить, що кожна третя українська родина тримає вдома якусь тварину, тобто люди взяли на себе відповідальність за життя братів наших менших.

Дещо по-іншому склалися стосунки людей з дикими тваринами. На жаль, внаслідок активної господарської діяльності людини кількість звірів, плазунів і птахів щороку зменшується. Деяких із них залишилося дуже мало, тому вони занесені до Червоної книги. Окремі види тварин можна побачити лише в заповідниках, заказниках чи зоопарках.

Жива природа потребує любові і турботи. Тому екологічне виховання потрібно починати якомога раніше. Першим кроком до ознайомлення дитини із тваринним світом є іграшка, наступним — дитячий фольклор (колисанки, забавлянки, заклички, лічилки, скоромовки, загадки, пісні та ігри), а також твори професійних літераторів.

Навряд чи можна перебільшити роль батьків, вихователів дошкільних навчальних закладів і вчителів початкових класів у вихованні екологічно свідомої особистості. На допомогу їм ми пропонуємо читанку з природознавства у двох частинах «Дивокрай».

Видання містить різноманітні за жанрами фольклорні й авторські твори, в яких засобами художнього слова змальовано не лише характерні зовнішні ознаки тварин, а й притаманні їм рефлекси і поведки.

У першій частині читанки йдеться про свійських і диких (зокрема, звірів) тварин; у другій — про птахів, комах, плазунів, риб, раків та інших тварин рідного краю.

СВІЙСЬКІ ТВАРИНИ

КОРОВА

Загадка

Рогате диво на лужку
Траву пощипує м'яку.
А повертається з лужка
З відром смачного молока.

(авороК)

Ігор Січовик

Загадка

Роги, як вила,
Хвіст, як мітла,
Кричить: «Му-у,
Молока кому!»

(авороК)

Загадка

Чотири ходуні —
Щоб чобітки топтати.
Чотири чвиркуни —
Щоб дітям втіху дати,
А вила над собою
Несе усім на страх,
А ззаду — мухобоем
Хлясь — мах!
Хлясь — мах!
Хлясь — мах!

(авороК)

Ведике і маде

У корови Лиски народилося Телятко. Воно ще маленьке, але вже вибрикує. Припало до матері, напалося молока, й захотілося Теляткові погуляти.

Пішло воно по дворі, дивиться — сидить маленьке звірятко. Доторкнулося телятко до маленького звірятка, а на ньому пух м'який-м'який, ще м'якіший, ніж материнське вим'я.

Дивиться маленьке звірятко на величезного звіра — на теля, прищулилось і сидить собі тихо-тихо.

— Хто ти такий? — запитує Телятко.

— Я стара Кролиця, — відповідає маленьке звірятко.

— Невже ти стара, Кролице? — здивувалось Телятко. — Значить, у тебе й дітки є?

— Є в мене маленькі дітки — кроленятка. А ти хто?

— Я маленьке Телятко, — відповіло теля, — я тільки що народилось.

— Невже ти тільки що народилось? — здивувалась стара Кролиця. — Дивно: ти ж ще маленьке, а вже таке велике?

— А ти вже стара мати, а така маленька, — ще більше здивувалось Телятко. — Невже все на світі таке дивне?

Василь Сухомлинський

Скоромовка

Мала з села

Вола вела.

В село віл

Малу вів.

Грицько Бойко

Скоромовка

Рано вранці в середу
пригнав Прокіп череду,
а корови в череді
рябі, чорні та руді.

Грицько Бойко

Корівка

Он корівонька пішла
Пастись на травицю.
Нам корівонька дала
Молока дійницю.
Петрику й Тетянці
По великій склянці,
Всім попить дістанеться
І коту зостанеться.

Ольга Висотська

Корівко, корівко

Корівко, корівко,
Дай мені сиру,
Дай мені масла,
Я тебе, корівко,
Ціле літо пасла.

З народної творчості

Бичок-смішничок

Раз знайшов рябий бичок
На дорозі п'ятачок,
В магазин помчався вмити
Букваря собі купити,
Здивувать хотів телят,
Ніби вміє він читать.
Букваря бичок купив,
А читати ще не вмів.
Яке слово не візьме —
Все виходить «ме» та «ме»!

Микола Лисич

Корівка

Ти, корівонько, чому
Все говориш «му» та «му»?
Певне, їсти хочеш, Лиско?
На лужок піди, він близько.
Та гляди, не забувай:
Молочка побільше дай!

Марія Познанська

Кодьорова корова

Відпустив Юрко корову
Погуляти у діброву.
Йшла корова під мостом,
Розганяла мух хвостом.
Як напаслася в діброві —
Молоко несла Юркові.
Йшла, пихтіла, як вулкан,
Терлась боком об паркан
І сама того не знала,
Що паркан пофарбувала.
Повернулася корова
На подвір'я кольорова.
— Та це ж здорово! Чудово! —
Раптом вигукнув Юрко. —
Раз корова кольорова,
Кольорове й молоко!

Ігор Січовик

Біде диво

— Я цьому дивуюся щоденно, —
Татові сказав малий Славко, —
Чом корова їсть траву зелену,
А дає нам біле молоко?

Ігор Січовик

Корова і кішка

Дай молочка, буресенька,
Дай мисочку малесеньку!
Бо чекають кошенята,
Малесенькі дитинчата!
Дай сметани трошечки,
Сиру зо дві ложечки!
Всім дає здоров'ячко
Молоко коров'яче.

З народної творчості

Гайда у діброви

Ще сонечко не зійшло,
Зірки не сховались,
А до мого до двора
Корівки зібрались.
Вийшов з двору подивиться,
Чи усі корови,
Та як ляснув батіжком,
Гайда у діброви!

З народної творчості

Усмішки

- Скільки років має ця теличка, дядьку?
- Два роки.
- А по чому ви пізнаєте?
- По рогах...
- Ах, і справді... Я й не помітив, що вона має два роги.

- Васильку, у вас корова є? — питає вчитель.
- Є.
- Розкажи, як вона виглядає.
- А наша корова тепер не виглядає, тато на зиму всі дірки позабивав дошками.

Теля

Теля стрибало по хліву і навчилося бігати кружка та витанцювувати. Як прийшла зима, теля погнали на річку напувати. Усі корови обережно підійшли до ополонки, а теля розбіглося на кригу, задерло хвіст, прищулило вуха і почало вистрибувати. Тільки стрибнуло, зараз підковзнулося, гепнуло та й заревло: «Нещасне я! По коліна у соломі стрибало — не падало, а тут на рівному упало». Стара корова на те сказала: «Якби ти було не таке дурненьке, то знало б, що де легко стрибати, там важко триматися».

Корова, кінь і пес

(Українська народна казка)

Корова, кінь і пес засперечалися між собою, кого із них господар найбільше любить.

— Звичайно, мене, — каже кінь, — я йому плуга й борону тягаю, дрова з лісу вожу, він сам на мені в місто їздить. Пропав би він без мене.

— Ні, господар більше мене любить, — каже корова, — я всю його родину годую, молоком напуваю.

— Ні, господар найбільше мене любить, — гарчить пес, — я йому хату стережу.

Почув господар цю суперечку та й каже:

— Годі сваритися, всі ви мені потрібні, і кожен з вас добрий на своєму місці. Але сам себе ніхто не хвалить!

Народ скаже, як зав'яже

- Корова в дворі — харч на столі.
- У корови молоко на язиці.
- І чорна корова біле молоко дає.
- Думала, чого корова не реве, а то її дома нема.
- Чия корова, того й теля.
- У корові молоко не скисне.
- Аби коровка, буде і вірьовка.
- Взяв чорт коровку, нехай бере і вірьовку.
- Буває, що й теля вовка хапає.
- Корова в дійницю сама молока не наллє.
- Котра корова багато реве, та мало молока дає.
- Корова тим рогом чухається, який має.
- Корова так напаслася, що аж роги тверді.
- Через бабині телята не можна вовкові в город подивитись.
- Не голодна корова, коли під ногами солома.
- Пропала корова, пропало й здоров'я.
- Дай, Боже, нашому теляті вовка спіймати.

